

Ställa frågor om våldsutövning och våldsutsatthet

Frågor om våld ska *alltid* ställas i enrum. Försök att undvika orden våld och misshandel eftersom det är vanligt att såväl våldsutövare som våldsutsatta bagatelliserar våldet. I stället bör frågor ställas om relationen, konkreta handlingar eller känslor. Våld kan döljas bakom begrepp så som gräl, bråk, svartsjuka och hårdhänt sex. Därför är det viktigt att ställa följdfrågor.

Det finns validerade instrument för att ställa frågor på rutin om våld inom hälso- och sjukvården. Se exempelvis [FOV vuxna](#).

Våldsutövning

Frågor för att upptäcka risk för *allvarlig våldsutövning* bör ställas till alla patienter som söker vård för psykisk ohälsa eller riskbruk. Frågorna kan med fördel ställas i samband med anamnesupptagning, inskrivning, bedömning av suicidrisk eller LPT-bedömning. Exempelvis:

- Har du tankar på att skada dig själv eller någon annan?
- Har du någon gång tänkt på att ta med dig någon annan i döden? (vid suicidtankar).
- Blir du ofta för arg?
- Går din ilska ut över din familj?
- Är du oroad för att du ska göra någon du tycker om illa?

Om någon avslöjat tankar på att skada någon närstående allvarligt, utforska genom att ställa fler frågor. Exempelvis:

- Hur skulle du göra det?
- Har du tillgång till det som behövs för att kunna göra det?
- Har du gjort det tidigare?
- När tänkte du så senast?
- Planerar du att göra det nu?

Våldsutsatthet

Frågor om våld ska ställas i enrum till patienter vid symtom eller tecken på våldsutsatthet. Exempel på symtom eller tecken som kan vara relaterade till våldsutsatthet är:

- skador,
- psykisk ohälsa så som depression, ångest, PTSD, självskadebeteende, suicidtankar eller -försök, sömnsvårigheter,
- skadligt bruk av alkohol eller narkotika,
- långvarig smärta, eller
- kontrollerande medföljande.

Frågor om våldsutsatthet kan även ställas till patienter i samband med anamnesupptagning. Exempel på frågor är:

- Hur har du det i din relation/familj?
- Jag ser att... (berätta vad du ser för indikation). Vad har hänt?
- Är det någon som sagt att du är jobbig och att livet skulle vara bättre utan dig?
- Är det någon som gör dig illa? Det kan vara att någon begränsar dig, förnedrar dig, trakasserar dig, kränker dig eller skadar dig fysiskt?
- Har du känt dig pressad eller tvingad till sex av någon närstående?
- Är du rädd för en närstående?
- Är du oroad eller rädd för att åka hem?

Om en patient är utsatt för våld är det viktigt att ställa frågor för att bedöma om patienten befinner sig i omedelbar fara. Exempelvis:

- Har det (våldet) inträffat oftare eller blivit värre under de senaste sex månaderna?
- Har hen någonsin använt ett vapen eller hotat dig med ett vapen?
- Har hen någonsin försökt strypa dig?
- Tror du att hen kan döda dig?
- Är hen ofta svartsjuk/kontrollerande?
- Har hen hotat att döda dig?
- Är du rädd för din/dina närstående? Varför?